

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutiones Pastorales De Præceptis, Vitiis Capitalibus, Et De Sacramentis

Marchantius, Jacobus

Coloniæ Agrippinæ, 1655

V. De Jejuniis quod adversatur Gulæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41699

cum tædio, non erit mortale, quandoque nec veniale, si ratio non consentit.

CAPUT V.

De jejunio quod adversatur Gula.

I. **Q**UAERO. *An licita sit collatio vespertina, qualis & quantitas.*
 Resp. ex communi Doctorum, licitam esse ratione consuetudinis, etiam alendi causa Resp. 2 Quo ad quantitatem, non posse determinari: Solum generaliter dici potest, mēsuram ejus esse, quam pro varietate locorum & personarum consuetudo apud timoratos permittit. Cū enim regionum aliæ sint aliis frigidiores, cumque quidam egeant lōgè ampliori cibo quam alii, hinc diversitas nascitur, ut respectu unius modicum censeatur, quod respectu alterius non esset: & cū collatio sit per consuetudinem introducta, juxta receptæ consuetudinis limites est moderanda. Nonnulli putant quartam partem eorum quæ sufficerent ad ordinariam cenam sumi posse. Ita Reginal. Laym. Filiuc. qui dicit hoc in celebri Theologorum Academia definitum.

ritum esse. Alii 8. uncias permittunt,
vel panis solius, vel partim panis, par-
tim fructuum. *Hanc tenet Stephan. Fa-*
gundez, & dicit fuisse sententiam Suarez.

Difficultas est de qualitate, an pos-
sit quantitas illa medica sumi de cibis
qualibuscumque licitis in diebus je-
junii, puta de piscibus? Bonacina asse-
rit *in vespertina collatione non tam cibi*
qualitatem quam quantitatem attenden-
dam; & ita liceret collaciunculā de pis-
cibus, aut etiam de ovis extra Quadra-
gesimam sumere, si modò quantitas
non excedatur. In hunc autem insurgit
acriter Ant. Diana, prima part. tract. 9.
resolut. & asserit sic frangi jejunium, &
peccari mortaliter ob qualitatem cibi
sumpti; allegatq; operosè multos Do-
ctores dicentes non licere collationem
facere nisi cum modico pane, & fructibus,
vel herbis, aut electuariis, & similibus le-
rioribus cibis, nec aliud consuetudinem
permittere; sed esse corruptelam. Hista-
men non obstantibus, Bonacinae senten-
tiam nonnulli sequuntur, & dicunt lice-
re loco fructuum, vel piscium, vel pi-
scis

scis grandioris particulam sumere, vel
 aliquid cibi alterius cujuscumq; liciti
 in diebus jejuniorum, si modò non ex-
 cedatur quantitas modica. Et quamvis
 non sit suadendus ordinariè hujus sen-
 tentiæ usus, ramen cum causa aliqua
 adest, potest fieri sine peccato; & si fiat
 sine ulla causa excusante, ego non exi-
 stimo esse nisi veniale; & puto Ant.
 Dian. in censura excedere, dum asserit
*sine dubio peccari mortaliter & frangi je-
 junium.* Caj. hac de re sic loquitur favo-
 rabilius in Summula V *Jejunium: Ad
 hoc videtur serotinum jentaculum redu-
 ctum, ut non referat quid quisq; sumat,
 si modum non excedat: & recte quisq; si
 bi consulere videtur, qui illud sumit quod
 suæ complexionis plus prodest, ex quo medi-
 cine causa conceditur.* Hæc ille. Immo
 quandoquidem etiam alimenti causa
 sumi possit collatio (ut ex communi
 sententia ipse asserit *Diana*) cur modi-
 cum sumere alimenti diebus jejuno-
 rum liciti, etiam si piscis sit, vel aliquid
 alterius cibi, esset peccatum mortale?
 Quomodò valeat probare iniversa-
 lem

lem consuetudinem, non permittere nisi arborum fructus, sicut ficus, amigdala, uvas passas, nuces, poma, pira, cerasa, olivas, herbas oleo & aceto mixtas, & similia, vel alia dulciaria, & cibos leviores? Hoc quidem de Italia, & similibus aliis Provinciis & Regnis fortè afferetur veri similiter, ubi similes fructus optimi & delicati reperiuntur in copia, & complexioni incolarum convenientissimi sunt. Scimus autem in Belgio passim usitata consuetudine permitti non solum fructus, sed & aliquid butyri & casei cum pane. Attamen hæc inter leviores cibos non censentur; cum magis quam piscis caseus sit nutritivus, & in diebus jejunii quibusdam in Regionibus prohibitus. Ipse quoque *Joan. Azor. Loritanus à Diana* citatus, cum dixisset fructus esse ordinarium collationis cibum cum modico pane, etiam pisciculum permittit. Atque cum multi talis sint complexionis, ut fructus eis non conducant, nec butyrum, aut caseus vespertino tempore, nec

panis solitarius; cur particulam piscis modicam cum pane, vel quid aliud exiguum sumere non valeant, etiam si a jejunio non excusentur? Non quidem, ut dixi, facile sunt hæc in usum deducenda sine causa; attamen si peccatum sit, veniale peccatum non excedere, sentio cum multis, etiam si causa sufficiens non adesset. Sic & his in partibus videmus non fieri scrupulum si quis particulam placetæ edat vesperi extra Quadragesimam, licet ova juxta sint.

2. QUÆRO. *Quinam excusentur a jejunio?* Resp. causas excusantes ad tria capita Theologos reducere, *Impotentiam, Laborem, Pietatem*. Ob impotentiam excusant eos qui sine gravi incommodo non possunt jejunare, ut sunt infirmi vel convalescentes, & qui vacuo stomacho patiuntur capitis dolorem, vel vertiginem, vel noctes insomnes ducunt. Prægnantes, vel lactantes, & pauperes justam refectioem non habentes, ob eandem causam excusantur. Et nota quod mulier gravida si timet proli ob desiderium vehemens carnis,

carnis, non peccat comedendo. Excusantur etiam pueri usque ad tertii septennii finem; quia usque ad illud corpus eget copioso alimento. Atque pueri parvuli usque ad septennium possunt vesci carnibus & ovis, quia non obligantur legibus Ecclesiæ.

Quæres quid de Senibus? Resp. cum senectutis tempus non ita sit determinatum, sed secundum medicos in quibusdam incipiat circa annum quinquagesimum, in aliis tardius, vel citius, hic determinari non potest tempus excusationis præcisè, sed secundum robustam & vegetam, vel infirmam ac languidam complexionem hoc judicandum volunt Doctores. Ordinariè excusari solent sexagenarii: imò aliqui eos excusant absolutè, licet appareant satis vegeti; eo quòd egeant cibo frequentiori, & quia natura se ad interitum tunc paulatim disponente, consulere possunt futuro, ne citius corruant, aut deficient. Pro hac sententia stat *Ant. Diana*, citans nonnullos recentiores, inter cæteros *Lamas*,

Q 5

qui

qui asserit *Pium* 5. hac de re interrogatum, ita vivà voce respondisse. Ejusdem est sententiæ *Sancti*, qui etiam dicit eum qui vovisset certis diebus tota vita jejunare, post annum sexagesimum liberari, nisi constet de alia voventis speciali intentione. Sed hoc alii rejiciunt; quamvis hic dici possit sic voventem obligari quamdiu sine notabili corporis detrimento jejunare potest; hoc enim subintelligi videtur in voto. *V. Laym. l. 4. tract. 8. c. 3.*

3. **QUAERO.** *Qui excusentur ad laborem?* Resp. excusari quotquot suo vitent labore, cum quo jejunium consistere nequit sine incòmodo vel difficultate gravi. Tales sunt ferè mechanici omnes, & artifices quorù arti labor gravis est conjunctus; & quidem excusantur, sive divites sint, sive pauperes, modò de facto laborem subeant. Ita declarasse *Eugenium* 4. asserunt *Sylvest.* & alii passim hac de re tractantes. Dixi, quorum arti labor gravis est conjunctus, nam eos quorum ars non est laboriosa multùm, non excusant *Doctores.*

tores. Hinc factores non excusari ple-
 rique afferunt; *Fagundes* tamen & *Le-*
des. (citati à *Diama resol.* 8.) eos excu-
 sant ob declarationem *Eug.* 4. quam
 putant indiscriminatim omnes artifi-
 ces complecti. Ego censerem quando-
 que posse excusari, dum à summo ma-
 ne in multam noctem continuò per
 plures dies sunt operi intenti, quia li-
 cet non reperiatur tantus in ea arte la-
 bor corporalis, tamen attentio conti-
 nua ad opus satis subtile multum fa-
 tigt, & exhaurit, ac caput vacuum
 reddit; ita ut egeant ampliori vesper-
 tina refectione, quãdò per plures dies
 continuò suo vacant operi. Idem de
 pictoribus & aurifabris iudicium esse
 possit, dum continuatè suæ arti inten-
 dunt. Sutores passim excusant Theo-
 logi contra *Toletum* l. 6. c. 4.

Sed quæres, an qui ob laborem excu-
 santur, si festum incidat, teneantur je-
 junare, aliisq; diebus quibus intermittunt
 laborem?

Resp. passim tales non solere dieb.
 illis jejunare. Excusant se, quod non
 sint

sint affueti jejuniō, ideoque planè eis grave est, si mane cibum non sumant, aut vesperi non cœnent. Deinde quia labore præcedentium dierum sunt fessi, putant sibi licere vires restaurare; & quia indigent viribus ad laborem dierum sequentium. Quare eos probabilis excusat opinio, teste *Azor.* 1.7.6.17.9.8. quam sequitur *Ant. Diana,* & nonnulli recentiores.

Petes: *Quid dicendum de itinerantibus?* Resp. Si pedibus iter agunt majori parte diei, excusantur, puta iter quinque vel circiter leucarum nostratium. Si autem curru vel equo, non excusantur, nisi fortè equitent pluribus continuis diebus, aut certè extraordinariè longum omnino iter conficiant aliquo die, puta decem aut duodecim circiter leucarum, cum gravi labore.

4. *QUAERO. Quinam excusentur ob Pietatem?* Resp. excusari illos qui operibus præstantioribus vel majoris momenti incumbunt, quæ ipsi cum jejuniō perficere nequeunt. Talia sunt opera misericordiæ, & corporalia & Spiritua-

Spiritualia, ut concionari; docere, audire confessiones, administrare Sacramenta, agris operam impendere, &c. Nota generaliter, quod qui bona fide putat se excusari, & ideo non jejunit, non peccat saltem mortaliter. Idem dic de collatione majore.

§. QUÆRO. *Quid de hora refectiois?*

Resp. olim fuisse circa tertiam pomeridianam, nunc passim est circa meridiem; anticipare autem per unam vel circiter horam, si causa subsit, non est peccatum; v. g. si iter agendum, si hospes dimittendus, si negotia postea superveniant: sine justa causa, etiam solum esse veniale multi opinantur. Ratio est, quia non violatur substantia jejunii quæ est sita in abstinentia certorum ciborum & in abstinentia secundæ refectiois, sed variata hora variatur solum circumstantia accidentalis, quæ multam habuit in Ecclesia varietatē, manet autem substantia jejunii. Sic qui sumunt mane vel meridie collatiunculam cœnâ in vesperam dilatâ, si subsit causa, non peccant, si non sit causa,

R

etiam

etiam solum veniale est ob eandem
rationem, quia manet substantia jeju-
nii. Ita *Tolet. & alii.*

An quis teneatur jejuniis locorum
per quæ transit, vel jejunio oppidi sui
quandò est absens, dixi dum de festi-
egi sub 3. *Præcepto Decal.*

APPENDIX.

Querimoniam continens Abstin-
tiæ sanctæ.

*De variis hominum statibus, ipsam par-
vi facientibus.*

QUæ hætenus produximus de je-
junio, secundum probabilem o-
pinionem Doctorum accipienda sunt,
quam scire debent Confessarii & Pa-
stores. Non enim proposuimus ista ut
laxentur habentibus quibusdam, qui cu-
ram carnis faciunt in desideriis, & animam
infrunito sectantur concupiscentias ven-
eris. *Rom. 13. Eccl. 23.* Confessariorum
munus est, & Concionatorum, ac Pa-
storum, eos seriò hortari, monere, ar-
guere; non verò nimia indulgentia &
facilitate eis condescendere, ne in ip-
sos cadat illud Propheticum impro-
perium.